

време народът гледал на него, като на особен човѣкъ, съ власт, тъй като презъ пребиванието си въ Русия той сполучилъ да стане и руски поданикъ, и всѣде хората следвали съветитѣ му по училищнитѣ работи и по други економически въпроси. Отъ 1849 — 1860 год. той разпращалъ по България изпросенитѣ книги и вещи. Навсѣде, дето той раздавалъ книгитѣ и нѣщата, той искалъ разписка въ удостовѣренне на това, че ги е давалъ даромъ. Презъ това време той успѣлъ да раздаде книги на 40 училища въ България. Останали още до 30 други училища, на които трѣбвало да подари книги. Обаче турското правителство, поощрение, види се, на нѣкои недоброжелатели на българското просвѣщение, захванали строго да следятъ за разнасянето на руски книги изъ България, вследствие на ксето той билъ при нуденъ да прекрати раздаването на книги за по-благоприятно време. Останалитѣ книги и печатницата той помѣстилъ на съхранение заедно съ своята библиотека, въ Мъглишкия манастиръ св. Петъръ и Павелъ и св. Николай, при с. Мъглишъ (Казанлъшка околия) — (Д. Панайотовъ, сп. „Утро“, Русе 1892 год.). А Ат. Ивановъ, бивши учителъ въ Стара-Загора, въ своята „Автобиография“ (Сливенъ, 1885 г. стр. 46) по сжщата работа разказва: „Между това събиралъ въ Русия даромъ различни книги за България и съ тѣхъ се завърна въ града ни съ нарасло име- х. Зах- Княжески. Отъ донесенитѣ книги той раздаваше по разни градове, като вземаше разписки за приемането имъ — доказателство, че бѣше задълженъ да ги раздава безплатно. Останали съ него книги 5-6 кола се намираха въ Мъглишкия манастиръ на съхранение до изгарянето и разбиването на манастиря отъ турската войска въ битката по войната за освобождението ни. Казватъ, че между тия книги се намирали нѣкои важни рѣкописи, стари книги, които х. Захарий билъ събиралъ (въроятнo да ги изпраща въ Русия)*. Въ 60-тѣ години Зах. Княж. става драгоманинъ при рускитѣ консулства въ Търново и Русе. Въ последния градъ той и свършва земния си животъ (на 23 ян. 1877 год.).

Но какво става съ изходатайствуванитѣ отъ Княжески стипендии? Освенъ дветѣ стипендии за поменатитѣ девизи Саша Милкова и Анаст. Михова, ние за тѣхната сѣдба нищо не знаемъ. Дори въ такъвъ неизчерпаемъ рудникъ отъ сведения по руско-българскитѣ културни връзки и въздействия, какъвто представя Архивата на Н. Герова, ние не намираме никакво указание за последицитѣ отъ ходатайствата на Княжески досежко изпросенитѣ стипендии. Можемъ само да се догаждаме, че настѣпилитѣ наскоро тревожни събития въ Русия, които я доведоха въ 1853 г.